

Kérdezni tudni kell

— Mit kell tudni előszörban egy riporternek?

— Kérdezni...

A velős válasz egy szemüveg kemény villanásától kísérve Lackó Gézától hangzott el jó harminc évvel ezelőtt AZ EST szerkesztőségében, ahol a vidékről frissen felkerült riporterpálánta óvatos kérdészköddéssel iparkodott kitudni a nagy tekintélyű szerkesztő véleményét a szakma fogásairól. Az újdondász azóta maga is megöregedett, de ma is hitvallásának — mi több: az újságíróoktatás egyik alappilléreinek — tartja a bölcs választ: *kérdezni tudni kell.*

Mindez november 1-én este Urbán Ernő „Eredj, lányom Egerszegre” című oknyomozó tv-riportjának adása után ötlött eszembe, amikor is kikapcsolva a készüléket, azon kezdem töprengeni, mi a titka Urbán Ernő riportjainak. Azt már korábbi televíziós vállalkozásaiól is lemérhettük, hogy rendkívül alapos tárgyismerettel, lelkiismeretes felkészültséggel és a valóság feltárásának szigorú indulatával fog hozzá minden riportjához, de talán ez az egerszegi példabeszéd árulkodott a legbensőségesebben arról, hogy Urbán Ernő kitűnően tud kérdezni.

Nem kis dolog.

Akkor sem az, ha néhány szereplőt vesz faggatóra, szinte négy szemközt — az ötödik a kamera szeme — s még

kevésbé akkor, amikor népes gyülekezettel folytat párbeszédet. A gyakorló újságíró nemegyszer találkozott már „interjú-tűzkeresztségen” átesett olyan riportalanyokkal, akik vonakodtak kötélnek állni, mert megsértődtek vagy megfélemedtek egy újságíró nyegle vagy rámenős kérdészköddésétől.

Urbán Ernő erőteljes szociológiai töltést hordozó tv-riportjában mesterfokon mutatta be a jó kérdések egész fegyvertárát, a tapintatos célratöréstől kezdve a humánus feloldásig, amikor például egy egész ifjúsági klub mély hallgatásba burkolózott arra a kérdésre, mit jelent ma a munkásosztály hazánkban? Urbán hagyta kiérni a dermesztő hallgatást egészen a kritikus pontig, azután mosolyogva — hiszen a kamera mindent lát — pótkérdésekkel, okos rávezetéssel terelgette ifjú nyáját kifelé a tudatlanság karámjából.

Ehhez hasonló jelenet és pillanat több is adódott az adás folyamán, de a riportert nem jött zavarba s azt sem engedte, hogy partnerei jöjjenek zavarba, legfeljebb rájuk pirított a maga módján. Jelen társadalmi viszonyainkról módfelett sokat ábrázolt, jó nagyot markolt ez a tv-riport, de azt már megszoktuk, hogy Urbán Ernő nem szerez „homokot szitálni”, hangulati elemekkel bibelődni. Egy vidéki város

— az urbanizáció — vonzáskörét, vonzóerejét kutatta, de olyan tudományos aprólékos-sággal, mint aki a mágnesesség titkát akarja megfejteni.

A kérdések felépítésében és sorrendjében ezúttal is megnyilatkozott a riportert rendszerező készsége, mégsem hatott ez az adás holmi előregyártott elemekből épült s éppezért kínosan megmerevedett, statikus alkotásnak. Urbán Ernő „kottából” játszik több tucat riportalany közreműködésével, de pontosan tudni, mikor rögtönöz, mikor engedi magát elcsábítani egy váratlan fordulattól, mikor lép ki a saját büvös köréből. Arcán ilyenkor egy jóindulatúan ravasz mosoly fut át, maga is élvezi a műsoron kívüli futamokat, amelyek végső fokon új színeket, elemeket visznek a sokszólamú játékba.

Társadalmi viszonyainknak ez a kötött játékrendű feltárása a tv legizgalmasabb vállalkozásai közé tartozik. Gondolom a „civil” televízió-néző számára is, nemcsak az újságíró számára, aki szakmai együttérzéssel élvezi a más munkáját s azt a nem lebecsülhető eredményt, hogy a jól kérdező pályatárs milyen elegáns gyöngédséggel nyitogatja ki az embereket, hogy érzéseiket, gondolataikat néhány millió nézővel is közölje.

BARÓTI GÉZA